

Spomen-ploča Franji Petriću na crkvi sv. Onofrija u Rimu

Franjo Petrić (latinski Franciscus Patricius) pokopan je u crkvi sv. Onofrija u Rimu na brežuljku Gianicolo, jednom od sedam brežuljaka na kojima je sagrađen Rim.

U Nekrologu samostana uz crkvu sv. Onofrija, godine 1597. pod nadnevkom 7. veljače, piše »Dana 7. veljače (1597) umro je gospodin Franjo Petrić (Patritio), filozof Presvijetloga kardinala sv. Jurja i pokopan je u glavnoj kapeli u grobnici gospodina Torquata Tassa – A di 7 di febbraio morse il Signore Francesco Patritio filosofo dell' Illustrissimo Cardinale San Giorgio, et è sepolto nella Capella maggiore nella sepoltura del Signore Torquato Tasso«. (Vatikanski tajni arhiv. Arch. Dei Girolamini 62, f. 3 v; Angelo Solerti. Vita di Torquato Tasso, sv. I, Torino – Roma, 1895, str. 823–824). Idući tim šturim tragom u tri sam navrata obavio podrobna istraživanja u arhivima, knjižnicama i u crkvi, na mjestu, »in situ«, koja objavljujem u »Starinama« Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Utvrdio sam, među inim, da je kardinal, koji je imao u naslovu rimsku crkvu sv. Jurja, bio u to vrijeme Cinzio Aldobrandini, nećak, državni tajnik vladajućeg pape Klementa VIII. Petrić je bio kardinalov službeni, reklo bi se, dvorski filozof. Povrh toga što je bio profesor na rimskom sveučilištu La Sapienza.

Zašto je Franjo Petrić, hrvatski filozof i polihistor pokopan u grobnici čuvenog talijanskog, prije dvije godine (†25. travnja 1595) tu sahranjenog, pjesnika Torquata Tassa, s kojim se inače sporio? Stupajući u sprovodnoj povorci Torquata Tassa Petrić nije slutio da će za manje od dvije godine biti i on ispraćen do istog groba. Predmnijevam da je ukop Franje Petrića u grobnici Torquata Tassa bila odluka kard. Cinzia Aldobrandinia, osobnog prijatelja Tassovoga i njegovoga oporučnoga baštinika. Kardinal je zacijelo odlučio da u grobnici gdje je ležao njegov pjesnik Tasso leži i njegov filozof Petrić. Tu su, u grobnici podno stepenice glavnog oltara, bili učenjak Petrić i umjetnik Tasso suukopani do 1601. bez ikakvoga nadgrobnoga spomenika. Zbog preuređenja crkve 1601. Tassov je lijes najzad prenesen u kapelicu sv. Jeronima u istoj crkvi. A Petrićevim se kostima izgubio trag. Moguće je da je i njegovo tijelo preneseno u kapelicu sv. Jeronima, no nije postavljena spomen-ploča Petriću. Ili je stavljeno u zajedničku grobnicu u crkvi sv. Onofrija ispred kapele sv. Jeronima. Tassu je međutim postavljena spomen-ploča i podignut nadgrobnik.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti nastojala je oko toga da se Petriću u crkvi ili uz crkvu sv. Onofrija u Rimu postavi spomen-ploča. Vođeni su nekoliko godina pregovori s nadležnima u Rimu oko mjesta i uobličjenja natpisa na spomen-ploči. Nakon jedne – možda posljednje sjednice o tekstu Petrićeve spomen-ploče, održane u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, kojoj su pribivali predsjednik Milan Moguš, tajnik član suradnik prof. dr. Slobodan Kaštela,

akademik Andrija Mutnjaković, dr. E. Marin, veleposlanik Republike Hrvatske kod Svete Stolice, i ja, rekoah u vezi sa spomen-pločom predsjedniku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademiku Milanu Mogušu: »Potreban je kompromis, ali ne smije biti kompromitantan.«

Žalim što Franjo Petrić nije pokopan u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu, u »hrvatskom panteonu«, što se ne nalazi tu s pjesnikom Jurjem Barakovićem, s ocem hrvatske znanstvene historiografije Ivanom Lučićem (Lucius), s prvim i jedinim Hrvatom prefektom Vatikanske biblioteke Stjepanom Gradićem, s teologom i polihistorom Ivanom Paštrićem i nekim drugima. Oko pola godine prije smrti Franjo Petrić je na vlastito traženje bio primljen aklamacijom za člana Ilirske/Hrvatske kongregacije sv. Jeronima u Rimu, jer je ispunjavao uvjete za prijem, naime da potječe iz ilirske/hrvatske zemlje, od ilirskih/hrvatskih roditelja i umije ilirski/hrvatski jezik.

Dana 7. veljače 2008. u vjetrovito i vedro predvečerje, dok je zalazeće sunce obasjavalo Rim viđen kao na dlanu s brežuljka Gianicolo, na crkvi sv. Onofrija – na ogradi koje piše da je eksteritorijalna pa pripada nadalekom Vatikanu kao državi – Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – koju smo predstavljali predsjednik Milan Moguš, akademik Andrija Mutnjaković i ja – postavili smo lijevo na vanjskom zidu produljene kapelice sv. Jeronima, uz Goetheovu i Chateaubriandovu ploču, od strane vrta, spomen-ploču Franji Petriću na 411. godišnjicu njegove smrti. A on je, rekoah, umro 7. veljače 1597, bio pokopan u grobnici Torquata Tassa u svetištu lijevo prema strani vrta. I premješten zacijelo 1601, bilo u zajedničko bilo u posebnu grobnicu, lijevo prema strani vrta, možda nadomak kapelice sv. Jeronima ili u samoj kapelici. Prema tome postavljena spomen-ploča na »pravoj« je strani, zacijelo negdje blizu gdje je bio ukopan ili gdje je kasnije premješten i danas počiva Franjo Petrić. Kao da mu je sv. Jeronim suđen.

Prigodom otkrivanja spomen-ploče Franji Petriću otmjen, mudar govor održao je kardinal Giovanni Lajolo, predsjednik Guvernerata Države Vatikanski grad i akademik Milan Moguš, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Svečanom činu pribivali su uz spomenute među inima msgr. Valter Župan, biskup krčki, u čijoj se biskupiji nalazi Petrićev rodni Cres, msgr. Franjo Velčić, prepošt Stolnoga Kaptola krčkoga, dr. E. Marin, veleposlanik Republike Hrvatske kod Svete Stolice, msgr. Nikola Eterović, generalni tajnik Sinode biskupa, dr. Stjepan Krasić, profesor crkvene povijesti na Papinskom sveučilištu Angelicum u Rimu, dr. Antonella Fabriani Rojas, ravnateljica arhiva Aldobrandini »Archivio storico Aldobrandini«, msgr. Jure Bogdan, rektor Hrvatskog papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu s pitomcima.

Poslije otkrivanja spomen-ploče na vanjskom zidu crkve, uslugom rektora crkve sv. Onofrija Daniela O'Sheea, Amerikanca irskog porijekla, pitomci Hrvatskog papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, sljednika drevnih svetojeronimskih ustanova, kojih je članom bio Franjo Petrić, predvođeni rektorom Zavoda msgr. Dr. Jurom Bogdanom, objavili su u crkvi, u svetištu, prezbiteriju – mjestu ukopa Petrićeva prije 411 godina – s prisutnima pokojničku službu riječi za veliku dušu Franje Petrića, počivajućeg u crkvi sv. Onofrija na Gianicolu. »Tu čeka« – kako stoji na upravo postavljenoj mu ploči – »uskrsnuće«.

Ploča je od svijetlosivoga granita, dimenzije su joj 120x80x3. Uklesan natpis je u rimskoj kapitali, zacijelo najljepšem pismu. Tri su veličine slova. Najveća slova

za ime Petrićevo, srednja za riječ o njemu i manja za ime postavljalatelja ploče naime Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Susjedne su ploče na istom zidu crkve sv. Onofrija jedna R. Chateaubriandu, druga J. W. Goetheu, u kojima se bilježi njihov pohod ovoj crkvi, gdje je Tassov grob. No jedini od njih trojice, Franjo Petrić u toj crkvi i počiva, njegove naime »kosti i prah – ossa et cineres«.

FRANCISCVS PATRICIVS

SERENISSIMAE REIPVBLICAE VENETIARVM
INSIGNIS PHILOSOPHVS ET LITTERARVM CVLTOR
NATVS DIE XXV APRILIS A.D. MDXXIX IN INSVLA CREXI
HODIE CRES IN CROATIA
QVI ROMAE OBIIT DIE VII FEBRVARII A.D. MDXCVII
HIC RESVRRECTIONEM EXSPECTAT

ACADEMIA SCIENTIARVM ET ARTIVM CROATICA
HVNC LAPIDEM IN HONOREM EIVS
POSVIT DIE VII FEBRVARII A.D. MMVIII

*

FRANCISCUS PATRITIUS
PREJASNE MLETAČKE REPUBLIKE
ZNAMENITI FILOZOF I KNJIŽEVNI ZNALAC
ROĐEN DANA 25. TRAVNJA GODINE GOSPODNJE 1529.
NA OTOKU CRESU
DANAS CRESU U HRVATSKOJ
PREMINUO U RIMU DANA 7. VELJAČE GODINE
GOSPODNJE 1597.
OVDJE OČEKUJE USKRSNUĆE MRTVIH

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
OVU PLOČU NJEMU U ČAST
POSTAVI DANA 7. VELJAČE 2008.

Rim, 7. veljače 2008.